

İmamverdi Əbilov – 95

## Muzeyləşən bir ocaq...

**Dövlət televiziyasının Tədris proqramları redaksiyasında çalışdığım vaxt – 93-cü ilin avqustunda videooperatorumla birlikdə Neftçalaya ezamiyyətə getmişdim. Məktəblərin yeni dərs ilinə hazırlığı barədə veriliş hazırlamalı idik. İcra hakimiyyətində çalışan Azər adlı gəncə nə qədər çalışsaq da, təhsil şöbəsindən bir kimsəni tapa bilmədik. Onda Azər təklif etdi ki, onlara gedib, atası ilə görüşək.**

...Sanki ev deyil, böyük bir konqres kitabxanası idi. Sən demə, bu zəngin “xəzinə”nin sahibi əyalətdə yaşayan ədəbiyyatşünas-alim, filologiya elmləri doktoru, professor, Yazıçılar Birliyinin üzvü imiş. Ağsaqqal ziyalı olan İmamverdi Əbilovla şərəf duya-duya tanış olduq. Həm söhbətləri, həm də “var-dövləti” – zəngin kolleksiyası ilə bizi heyran qoydu. Səliqə ilə rəflərə düzülmiş saysız-hesabsız qədim və müasir kitablar, jurnallar, nadir əlyazmaları, foto guşələrinin hər biri ayrıca bir dünya idi.

İmamverdi müəllimin aurasına tez düşdük. Saatlarca söhbət elədik. Daha doğrusu, o danışdı, bizsə dinlədik. Ədəbiyyatdan, elmdən bəhs elədi, hansı görkəmli şəxsiyyətlərin onun evini ziyarət etdiklərini fəxrlə xatırladı.

Bakıya qayıdanda “başımıza gələnləri” baş redaktorumuz, böyük elm adamı və ictimai-siyasi xadim Xudu Məmmədovun doğma xalası oğlu olan filologiya elmləri namizədi Rüstəm Əzizova danışdım. Mərhum Rüstəm müəllim “O ki müəllimlər müəllimidir, - dedi. Əslində, bizim tədris və maarifçilik proqramları redaksiyasının xəttinə belə şəxsiyyətləri işıqlandırmaq borcumuzdur. Lap yerinə düşür”.

Beləcə, “vəziyyətdən çıxma fəndimiz” məhz İmamverdi Əbilovun və oğlu, hazırda ata yolunu layiqincə davam etdirən gözəl alim, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, “Ədəbiyyat qəzeti”nin baş redaktoru olan qələm dostumuz Azər Turanın sayəsində gözəl bir televerilişin hazırlanması ilə nəticələndi.

Düz 95 il əvvəl Neftçalının Qoltuq kəndində anadan olan mərhum İmamverdi Əbilov özünün ensiklopedik elmi, biliyi və pedaqoji təcrübəsi ilə çoxlarını, necə deyərək, qoltuğuna vura bilib. Azərbaycan yazıçılarının 8-ci qurultayında təftiş komissiyasının, 9-cu qurultayında isə idarə heyətinin üzvü seçilib. “Rəsul Rza”, “Azərbaycan ədəbiyyatında yeni insan”, “Siyasi lirikanın tədrisi”, “Tvorçeskiy put Rasul Rzi”, “Könül dünyamıza səyahət”, “Xatirələr işığında”, “Uzaq keçmişimizdən uzaq gələcəyə”, “Şəhidlər məhrabi. Rəhmət duası”, “Ömrün anları”, “Əsrlər... nəsilər... əməllər”, “Ömrün dan qızartısından qürub şəfaqlərində”, “Zamanla vaxt



arasında”, “Dünən... sabahın... çağdaş dahisi”, “Təbiətin və tək-kürün möcüzəsi Xudu Məmmədov”, Bəxtiyar Vahabzadə barədə “Xatirələrin ay işığında”, “Ömrün və elmin romantikası” və başqa kitabların müəllifidir. Əsrlərinin 15 cildliyi nəşr edilib. İ.Əbilovun respublika və keçmiş ittifaqın bir sıra mətbuat orqanlarında elmi, ədəbi, nəzəri, pedaqoji məsələlərdən bəhs edən 700-dən artıq məqalə və resenziyası dərc olunub.

İmamverdi Əbilovun məhsuldar çalışmaları 33 yaşında ona “Qabaqcıl maarif xadimi”, daha sonralar “SSRİ maarif əlaçısı”, “Krupskaya adına ümumittifaq pedaqoji mükafatı laureatı” adlarının verilməsini təmin edib. Gözəl mühazirəçi kimi tanınıb, “Bilik” Cəmiyyətinin Azərbaycanda ilk üzvlərindən biri kimi həmin təşkilatın qurultaylarında parlaq çıxışlar edib. 1988-ci ildə Moskvada Ümumittifaq təhsil işçilərinin qurultayında, sonrakı ildə isə Pedaqoji Cəmiyyətlərin 1-ci qurultayında nümayəndə olaraq iştirak etməsi bu sıradandır. Bunlar ona görə önəmli faktlar sayılır ki, İmamverdi müəllim Bakıdan uzaq bir əyalət şəhərində yaşamaqla da böyük uğurlara imza atmağın mümkünlüyünü sübuta yetirib. Neftçala sakin olmuş böyük ziyalı Azərbaycan Ağsaqqallarının 1-ci təsis və sonrakı qurultaylarına, həmçinin, Türk Yazarlarının 3-cü qurultayına da nümayəndə seçilib. Publisistik əsərlərindən bəzi nümunələr orta məktəbdə tədris olunan “Ailə” dərslərinə daxil edilib. Moskvada, Tehranda, Bağdadda, Zaqaqaziya respublikalarının paytaxtlarında keçirilən elmi simpozium və

konfranslarda professor İ.Əbilov respublikamızın elmi-ədəbi ictimaiyyəti layiqincə təmsil edib.

Övladları onun bütün təltif və mükafatlarını əziz bir xatirə kimi qoruyub saxlayırlar. O, “Səməd Vurğun” xatirə diplomunun, “Araz” ali ədəbi mükafatının, “Akademik Mehdi Mehdizadə” Ali pedaqoji mükafatının, “Rəsul Rza” və “Xudu Məmmədov” Beynəlxalq ədəbi mükafatlarının laureatı idi. 2000-ci ildə “Əməkdar müəllim” fəxri adına layiq görülüb. Türk Dünyası Araşdırmaları Uluslararası Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü seçilib. Milli Elmlər Akademiyası rəyasət heyətinin müxtəlif vaxtlarda Neftçala və Salyanda keçirdiyi elmi-nəzəri konfranslar İmamverdi Əbilovun təşəbbüsü və yaxından iştirakı ilə edilib.

Neftçaladan deputat seçilmiş Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı oraya ilk səfərlərinin birində İmamverdi Əbilovun “İşıq ünvanı”na baş çəkib və 40 il əvvəl ilk dəfə gəldiyi bu ocaq barədə duyğularını qələmə alıb: “İmamverdi Əbilov əfsanəvi bir şəxsiyyət idi, evi də Azərbaycanın fikir mərkəzlərindən biri idi. Səməd Vurğundan başlayaraq, bir çox böyük söz və sənət adamı, üstəlik respublikamıza gələn tanınmış şəxslər bu evin qonağı olublar... İmamverdi müəllim onların xatirəsini, avtoqraflarını, bağışladığıları kitabları səliqə ilə qoruyub saxlayıb... Övladları heç nəyə toxunmayıblar, bütün otaqları, dəhlizi dolduran kitabxana, sahibinin sağlığında olduğu kimi qalır. Məncə, bu azdır, respublika Mədəniyyət Nazirliyi bu evi bir muzeyə çevirməlidir. Muzeyin yanında bir oxu zalı tikilsə, bu kitab xəzinəsi həm də neftçalalılardan üzünə açılar”.

Yeri gəlmişkən, Bəxtiyar Vahabzadə, Xəlil Rza Ulutürk, Qabil, Zəlimxan Yaqub və başqaları İmamverdi Əbilova şeirlər həsr ediblər. Akademik Bəkir Nəbiyev onun barəsində “El ağsaqqalı, elm fədaisi - İmamverdi Əbilov” (2007) adlı kitab yazıb. Dövlət başçısı İlham Əliyev 2007-ci ildə görkəmli ziyalını Prezidentin fərdi təqaüdünə layiq görüb. Onun haqqında sənədli filmlər də çəkilib.

Elmin və elin mütəbər ağsaqqalı olmuş İmamverdi Əbilovun 80 illik yubileyi görkəmli elm, ədəbiyyat və dövlət xadimlərinin iştirakı ilə 2007-ci ildə doğma yurtda geniş qeyd olunub. 2016-cı ildə ömrünün 89-cu ilində dünyasını dəyişsə də, taxt-tac qurduğu ürekləri tərk etməyib.

**Əli NƏCƏFXANLI,**  
“Xalq qəzeti”